

УДК 81'39.811

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ

Є.О. Ірклій

Кафедра мовної освіти

Херсонський державний університет

Статтю присвячено визначенню загальних та індивідуальних рис англомовного наукового тексту та його стилістичним особливостям.

Ключові слова: англомовний науковий текст, стилістичні особливості, термінологія, інфінітивний зворот, герундіальний зворот.

Сучасний світ неможливо уявити без стрімкого розвитку науки й техніки, постійного зростання обсягу наукової інформації. У контексті глобалізації світового співтовариства особливої актуальності набуває вивчення наукової комунікації, предметно-знаковим носієм якої є науковий текст. Наукова спеціалізація – це яскрава ознака сучасного світу. У зв'язку з цим, як зазначає Горелікова С. Н., сьогодні, “як правило, досліджуються не мови взагалі, а функціональні стилі, що входять до їх складу, які виконують різні конкретні функції спілкування між людьми (розмовний, суспільно-політичний, офіційно-діловий, художній, науковий і технічний)”. [1] У зв'язку з цим питання особливостей стилю наукових текстів є досить актуальним: науковий стиль широко використовується в сучасній практиці, оскільки в сучасному світі наука розвивається бурхливими темпами, відбувається взаємообмін між вченими різних країн, постійно здійснюються переклади наукової літератури. Крім того, при дослідженні будь-якої проблеми вчений не може зосередитися тільки на роботах вітчизняних авторів, а повинен вивчати матеріали своїх іноземних колег. При цьому англійська мова є сьогодні практично міжнародною мовою науки, саме англійською проводяться міжнародні конференції та семінари, публікуються збірки авторів різних країн. Усе це говорить на користь важливості і необхідності вивчення особливостей наукового стилю англійської мови, що і є темою нашої роботи.

Слід зазначити, що широке та інтенсивний розвиток наукового стилю призвело до формування в його рамках численних жанрів, таких, як: стаття, монографія, підручник, реферат, анотація, документація, каталог, довідник, інструкція, реклама (що має ознаки публіцистичного стилю). Кожному жанрові притаманні свої індивідуально-стильові риси, однак вони не порушують єдність наукового стилю, наслідуючи його загальні ознаки і особливості. У даній роботі ми досліджуємо особливості стилю наукового англomовного тексту взагалі, не зосереджуючись на жодному з можливих жанрів.

Сфера застосування наукового англomовного тексту дуже широка. Сучасний англomовний текст має низку стилістичних особливостей. Основною стилістичною рисою англomовного наукового тексту є точний і чіткий виклад матеріалу. Головний упор у ньому робиться на логічній, а не на емоційно-почуттєвій стороні викладеного. Основний принцип наукової мови – точність і ясність викладу думки. Англomовний науковий текст насичений спеціальною термінологією, характерною для даної галузі знань. У ньому зустрічаються інфінітивні та герундіальні звороти, а також інші конструкції. Наприклад: *None of this is to deny that the emergence of a new music genre can influence the whole classification.*

В англomовному науковому тексті можуть використовуватися емоційно-експресивні засоби. Емоційно-експресивна номінація є невід'ємною складовою наукового тексту в цілому та писемного англomовного тексту зокрема і є культурно специфічним феноменом. Інтенсифікатори та інші засоби емпізи виконують важливу функцію привернення уваги адресата до найважливіших фрагментів тексту. Емоційно-експресивна номінація досягається через використання цілої низки мовних засобів – емпітичних займенників, синтаксичних зворотів та конструкцій, спеціальних випадків інвертованого порядку слів, емпітичних лексичних одиниць. Наприклад: *It is also worth reiterating that dynamics of a sound as well as softness and loudness is important.*

В англомовних наукових текстах вживаються метафора, аналогія, персоніфікація. Ці стилістичні засоби надають серйозній науковій прозі експресивності та сприяють зацікавленості адресата. Наприклад: *For a critical introduction, see the work of Richard Middleton (e.g. Studying Popular Music 1998) and Starr Waterman American Popular Music (2004)*. Приверненню уваги адресата сприяє й використання засобів вираження персоніфікації, яка стосується анімації неістот. Персоніфікація – важлива частина наукового тексту, що вербально репрезентує складні ментальні операції. В англомовному науковому тексті наявне використання засобів вираження персоніфікації, яка стосується анімації неістот, сприяє приверненню уваги адресата. Наприклад: *Downloading, computing, networking, and entertainment are ways of learning music*.

Приверненню уваги до стрижневих моментів тексту сприяють й оказіоналізми, у тому числі й аббревіатури: *Two more elements of music are “two T’s: timbre and texture”*.

Англомовному науковому тексту притаманне вживання цілої низки етикетних стереотипів привернення уваги, що використовуються для організації тексту, виділення основної та другорядної інформації та уточнення [4, 283]:

1. Функція організації тексту: *firstly, first of all, we are going to talk about*.
2. Функція виділення основної та другорядної інформації: *note (that), it’s worth noting, the most important... .*
3. Функція уточнення: *that is, to clarify, to be more exact*.

Єдина функція наукового стилю – інтелектуально-комунікативна, інші функції факультативні. Науковий стиль характерний для текстів, призначених для повідомлення точних відомостей з будь-якої спеціальної області і для закріплення процесу пізнання. Саме цією обставиною і визначається характер особливостей наукового тексту в англійській мові.

Виділені нами особливості наукового стилю в англійській мові такі: 1) присутність спеціальної лексики, термінів; 2) вживання слів тільки в прямих чи термінологічних значеннях; 3) відсутній вигук; 4) вживання здебільшого пасивних форм; 5) у синтаксичній структурі переважають складнопідрядні речення; 6) обов'язковий поділ тексту на абзаци; 7) стереотипність синтаксичної структури;

Крім того, англomовний науковий текст насичений спеціальною термінологією, яка є характерною для даної галузі знань. У ньому зустрічаються інфінітивні та герундіальні звороти, а також інші книжні конструкції. У писемному англomовному науковому тексті емоційно-експресивна складова реалізується шляхом вживання низки експресивних мовних засобів. Засоби емпізи виконують функцію атракції уваги адресата до найважливіших моментів тексту.

Сучасного вченого, як і вченого будь-якої іншої епохи, неможливо уявити без створення або експертизи того чи іншого тексту, різних типів якого стає так багато, що важко обійтися без спеціальної допомоги зі складання тих текстів, з якими найчастіше доводиться працювати вченому. Професійна діяльність не тільки сучасного дослідника, а також спеціаліста будь-якої галузі народного господарства, виробництва, освіти, культури тощо перш за все ґрунтується на наукових знаннях, тому дотримання норм наукового стилю, зокрема знання особливостей побудови та мовного вираження, принципів укладання наукових текстів, їх категорій, ознак, характеристик, структурно-сміслових аспектів і змістовних частин, є важливим показником культури наукової та фахової мови. Культура фахової мови є конкретно-історичним явищем, що реалізується в по-вськденній професійній мовній практиці за допомогою фахової (предметної) мови – сукупності використовуваних у професійній сфері комунікації мовних засобів з метою забезпечення порозуміння між людьми, які працюють в цій сфері.

Можна мати які завгодно дослідницькі таланти, але якщо немає умінь і навичок написання наукових текстів, то можна з упевненістю сказати, що досягнення і самореалізація такого вченого будуть мінімальними. Та й навряд чи взагалі без цього можна стати ученим. Можна навести десятки прикладів з історії науки, коли пріоритети тих або інших відкриттів закріплювалися не за тим ученим, що першим щось відкрив, а за тим, хто, по суті, повторив відкриття, але при цьому зумів донести його через талант написання різноманітних текстів до наукового співтовариства. Особливо це актуально в нашу епоху – епоху інформаційної цивілізації, коли успішна комунікація нерідко буває важливішою від наукового відкриття. Тексти, з якими доводиться мати справу вченому, умовно можна розділити на дві групи: тексти, що він створює, і тексти, які йому доводиться використовувати у своїй діяльності або піддавати експертизі. Усі ці тексти створюють своєрідний текстовий простір, у якому перебуває вчений. При цьому ефективність науковця вимірюється здатністю створювати власні оригінальні тексти, поширювати їх і опановувати, застосовувати, переробляти й оцінювати інші тексти.

Література:

1. Горелікова С. Н. Природа терміна і деякі особливості термінотворення в англійській мові // Вісник ОДУ. 2002. № 6.
2. Ільченко О. М. Етикет англomовного наукового дискурсу: Монографія / О. М. Ільченко. – К.: ІВЦ "Політехніка", 2002. – 288 с.
3. Українська музична термінолексика XVII-XVIII ст.// Мова та її функціонування. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 1995. – Вип. 25. – С. 45-47.
4. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі: Монографія / І. Є. Фролова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 344 с.